

Nytt garage i kv Brödraklostret

L2010:586

Kv Brödraklostret 2

Skänninge stad

Mjölby kommun

Östergötlands län

Helén Romedahl

Tekniska och administrativa uppgifter

Fastighet/område/sträcka	Kv Brödraklostret 2
Stad/Socken	Skänninge
Kommun	Mjölby
Län och landskap	Östergötland
Fornlämning	L2010:586
Koordinatsystem	SWEREF 99TM
Höjdsystem	RH 2000
Mätteknik	RTK
Typ av undersökning	Arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning
Lst dnr	431-8020-2024
Lst handläggare	Marcus Adamsson
ÖM dnr	0300/2024
ÖM projektnr	002537
KMR uppdragsnummer	202401808
Uppdragsgivare	Länsstyrelsen Östergötland
Kostnadsansvarig	Mats Klippinger
Projektledare	Helén Romedahl
Biträdande projektledare	-
Personal	-
Rapportansvarig	Helén Romedahl
Fältarbete/fältarbetstid	2025-03-11
Totalt utreddes/undersöktes	45 m ²
Foto	Ja
Fynd	Nej
Analys	-
ÖM Intrasis nr	-
Grafik	Helén Romedahl
Renritning	-
Grafisk form	Johan Levin

Dokumentationsmaterialet förvaras på Östergötlands museum.

Upphovsrätt: om inget annat anges gäller Creative Commons licens CC BY.

Villkor på <http://creativecommons.org/licenses/by/2.5/se>

Nytt garage i kv Brödraklostret

Innehåll

Sammanfattning	2
Inledning	5
Områdesbeskrivning	5
Tidigare arkeologiska undersökningar	6
Syfte och metod	6
Resultat	6
Referenser	7

Omslagsbild: Lantmäteristyrelsens arkiv (LMS). Skänninge stad. 1712 Geometrisk avmätning, Matias Sundvall. Akt D98-1:4. Skala 1:1 500.

ÖSTERGÖTLANDS MUSEUM
ARKEOLOGI OCH BYGGNADSVÅRD

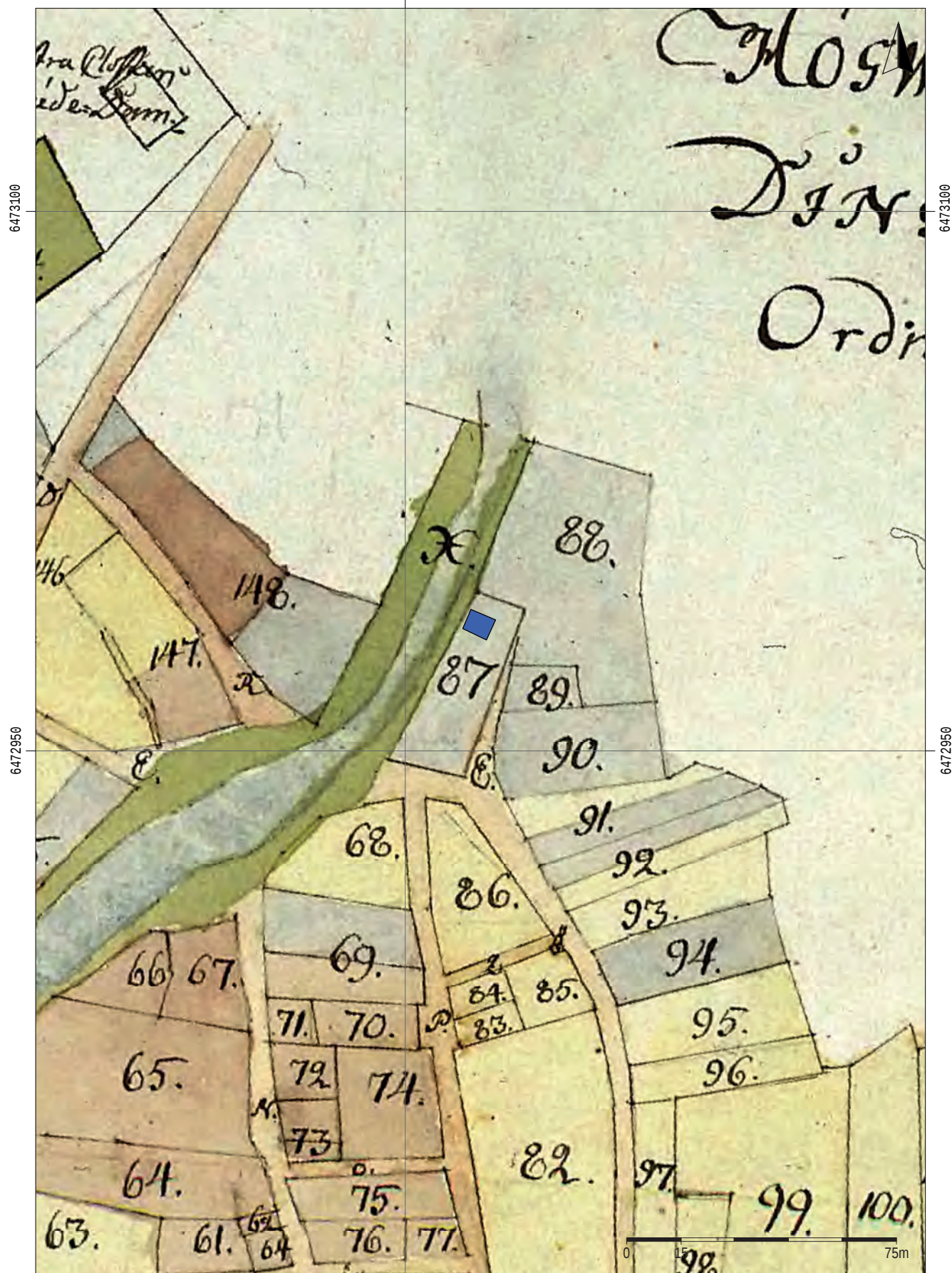
Box 232 • 581 02 Linköping • 013 - 23 03 00 • www.ostergotlandsmuseum.se

Sammanfattning

Den 11 mars 2025 genomförde Östergötlands museum en arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning i kv Brödraklostret 2 (Återvändsgränd), inom Skänninge medeltida och historiska stadslager, L2010:586. Arbetet utfördes i samband med schaktningar för ett garage inom ovan rubricerade fastighet. Inget av arkeologiskt intresse framkom inom befintligt schaktdjup.

Helén Romedahl
antikvarie

Figur 3. Schaktet (blått) mot bakgrund av 1795 års stadskarta (rektifierad). Skala 1:1 500.

Inledning

Den 11 mars 2025 genomförde Östergötlands museum en arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning i kv Brödraklostret 2 (Återvändsgränd), inom Skänninge medeltida och historiska stadslager, L2010:586. Arbetet utfördes i samband med schaktningar för ett garage inom ovan rubricerade fastighet. Arbetet utfördes på uppdrag av Länsstyrelsen Östergötland. För de arkeologiska kostnaderna svarade Mats Klippinger. Ansvarig för fält- och rapportarbete var Helén Romedahl.

Områdesbeskrivning

Återvändsgränd ligger inom kv Brödraklostret i den norra delen av Skänninges medeltida stadskärna (L2010:586), strax intill det gamla vadvärdet över Skepnåån. Kvarteret ligger inom det sk kulturreservatet med kulturhistoriskt intressanta byggnader från 1700-talet och framåt. På 1795 års karta över Skänninge stad

illustreras att aktuellt schakt hamnar inom tomt 87 vilken, enligt kartbeskrivningen, tillhörde sporrsmiden Fröberg.

Ur ett arkeologiskt och kulturhistoriskt perspektiv rör vi oss här i mycket intressanta kvarter. Under medeltiden utgjorde området runt Järntorget en gammal marknadsplats med dateringar som går tillbaka till vikingatid-tidig medeltid och en tidig bebyggelse har sannolikt varit belägen i området runt denna marknadsplats. I närheten av denna låg Allhelgonakyrkan, (drygt 100 m söder om aktuellt schakt) Kyrkan uppfördes troligen som en träkyrka under 1000-talet för att under 1200-talet byggas om i kalksten. Kyrkan revs omkring år 1552. Runt Allhelgonakyrkan har flera gravar framkommit och kyrkogårdens gräns har fastslagits norr och väster om kyrkan (Hasselmo 1983, Feldt 2001) Man har kunnat konstatera att en del gravar framkommer på ett så ringa djup som 0,15–0,3 m under dagens markyta (Lindqvist 1960). Några av de begravda som påträffats i området kvarligger, andra har undersökts (plockats upp), en del har återbegravts.

Figur 4. Schaktet (blått) inom kv Brödraklostret 2. Skala 1:500.

Tidigare arkeologiska undersökningar

I samband med arkeologiska undersökningar på och intill Järntorget har bl a skelett, byggnadslämningar och kulturlager påträffats. Lämningarna har daterats till järnålder och framåt, dock med en tyngdpunkt förlagd till medeltid (Hasselmo 1996, Feldt 2001). År 1991 gjordes en arkeologisk undersökning på den plats där Återvändsgränd mynnar ut i Järntorget, d v s strax söder om nu aktuella schakt. I schaktet påträffades, under raseringsmassorna från ett medeltida stenhus, ett människoskelett, in situ. Skelettet låg inte i anslutning till någon känd kyrkogård. Förutom detta dokumenterades även jordlager som innehöll rester efter ett bronsgjuteri (Hörfors 1991). Även tomtmark inne i kvarteret har varit föremål för arkeologiska undersökningar, bl a i kv Brödraklostret 4 några meter öster om aktuellt schakt då man dokumenterade kulturlager ner till ett djup om 1 m under markytan. Inget av lagren kunde emellertid säkert föras till medeltid, snarare pekade fyndmaterialet på en datering till 17–1800-tal (Ohlsén 2009).

Syfte och metod

Syftet med den arkeologiska undersökningen var att med ett vetenskapligt arbetssätt dokumentera fornlämningen. Den arkeologiska undersökningen genomfördes som en schaktningsövervakning. Schaktet mättes in med GPS och fotografier togs. Dokumentationsmaterialet förvaras på Östergötlands museum.

Resultat

Schaktet upptogs strax intill Skenaån på en yta där det även tidigare stått ett garage. Schaktdjupet uppgick till 0,4–0,5 m. Inom detta djup kom endast ett matjordslager samt spridda stenar och ett gruslager att beröras. Möjligen kunde man sedan ana toppen på ett sotigt kulturlager i schaktets sydöstra hörn men då markingreppet inte krävde större schaktdjup kunde lagret ligga kvar.

Figur 5. Färdigschaktat. Möjligen anas toppen på ett kulturlager i schaktets södra hörn (till vänster i bild). Lagret kvarligger. Foto mot väster; Helén Romedahl, ÖM.

Referenser

- Feldt, A-C. 2001. *Kyrkogårdens gräns*. Sjölingården, kv Munken 1, Skänninge. Östergötlands länsmuseum. Rapport 2001:27.
- Feldt, A-C. 2001. *Järntorget och Järntorgsgatan*. Östergötlands museum. Rapport 2001:43.
- Hasselmo, M. 1983. *Skänninge*. Medeltidsstaden 40. Riksantikvarieämbetet och Statens Historiska museer, Stockholm.
- Hasselmo, M. 1996. *Järntorgsparken*. RAÄ Rapport Uv Linköping 1996:24.
- Hörfors, O. 1991. *Arkeologisk förundersökning Ågatan/Vadstenagatan och Återvändsgränd 6*. Östergötlands museum. Rapport 1991.
- Ljungstedt, S. 1960. *Undersökningar av schakt i Pukebacksgatan, Skenninge*. Rapport, Östergötlands museum.
- Ohlsén, M. 2009. *Kv Brödraklostret 4*. Östergötlands museum. Rapport 2009:57.

Kartmaterial

Lantmäteristyrelsens arkiv (LMS)

Skänninge stad. 1712 Geometrisk avmätning, Matias Sundvall. Akt D98-1:4

Skänninge stad 1795. Tomtmätning, Bengt Berger, Akt D98-1:8

Den 11 mars 2025 genomförde Östergötlands museum en arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning i kv Brödraklostret 2 (Återvändsgränd), inom Skänninge medeltida och historiska stadslager, L2010:586. Arbetet utfördes i samband med schaktningar för ett garage inom ovan rubricerade fastighet. Inget av arkeologiskt intresse framkom inom befintligt schaktdjup.

ISSN 1403-9273

Rapport 2025:18